

Namaz için "Bütün ibâdâtın envainı şamil bir fihriste-i nuraniye" deniliyor. Bunu diğer ibadetlere; oruç, hac, zekat için de örneklerle tatbik edebilir misiniz?

Oruç: İnsan kelimesinin nisyan (unutma) kökünden gelmesi ima ediyor ki, insan nefsinin en belirgin vasfı Rabbini ve ibadet görevini unutmaktır. İnsanların ekserisinin gaflet ve dalalette olması da bu mânâyı ispat ediyor.

İnsanın yapmış olduğu bütün zulüm ve ahlaksızlıkların temelinde, kendisini ve yaratılış gayesini unutmaları vardır. Bu da onu zalim ve cahil eder.

İşte Ramazandaki oruç, insana unuttuğu kulluğu hatırlatır ve haddini bildirir. Oruç insanın serkeşliğini, yani başıbozukluğu giderir, ahlakının güzelleşmesini temin eder.

Nasıl ki, namaz ibadetlerin çekirdeği ise, oruç da nefsi terbiye etme hususundan bütün terbiyelerin ve disiplinlerin fihristesi gibidir.

Zekât: Üstad Hazretleri zekâtın ne kadar önemli ve insanlığın maddî saadeti için gerekli olduğunu şöyle ifade ediyor:

"... Büyük bir çeşme var, şimdiye kadar su-i istimal ile şûristana dağılıp bazı seele ve acezeye neşvünemâ verdi. Bu çeşmeye güzel bir mecrâ yapınız, mesâi-yi şer'îye ile şu havuza dökünüz. Sonra da bostan-ı kemâlâtınıza su veriniz. Bu, hiç bitmez ve tükenmez bir menbadır."

"S - Nedir o çeşme?"

"C - Zekât."(1)

Hac: İslam âleminin ittihadında ve kaynaşmasında çok mühim bir ibadettir. Bu noktadan bakıldığında hac bütün müslümanları yekvücut olduğu ve külliyet kazandığı bir mevsimdir.

Namazın bu ibadetlere karşı hususiyetini Üstad Hazretleri şu şekilde ifade ediyor:

"...Lâkin bedenî ibadet ve taatlerden namazın tahsisi, namazın bütün hasenata fihrist ve misal olduğuna işarettir. Evet, nasıl ki Fâtiha Kur'ân'a, insan kâinata fihristedir; namaz da hasenata fihristedir. Çünkü namaz; savm, hac, zekât ve sair hakikatleri hâvi olduğu gibi, idrakli ve idraksiz mahlûkatın ihtiyarî ve fitrî

---

ibadetlerinin nmunelerine de Őmildir. Mesel secdede, rkda, kıyamda olan melikenin ibadetlerini, hem taŐ, aŐaŐ ve hayvanların o ibadetlere benzeyen durumlarını andıran bir ibadettir." (2)

- (1) Mnazarat, Sualler ve cevaplar.
- (2) İŐt'l-'cz, Bakara Sresi, yet: 3